
Školné nebude mít motivační efekt pro studenty

Školné nebude mít motivační efekt pro studenty

28.1.2009, rubrika: Zpravodajství, strana: 3, autor: Marek Přibil

REKTOR UNIVERZITY KARLOVY VÁCLAV HAMPL PRO PRÁVO O BÍLÉ KNIZE ŠKOLSTVÍ:

* Vláda v pondělí uložila zelenému ministru školství Ondřeji Liškovi a ministru financí za KDU-ČSL Miroslavu Kalouskovi vypracovat z hlavních tezí Bílé knihy terciárního vzdělávání věcný záměr zákona o vysokém školství. Měl jste možnost poslední verzi knihy zevrubně prostudovat?

Neměl. Bílou knihu nám nikdo z ministerstva školství oficiálně nezaslal. Až včera ji vyvěsili po našich námitkách na webových stránkách úřadu.

* Co reformě vysokého školství nejvíce vytýkáte?

My jsme k ní důkladně zpracovali celou řadu připomínek, což byl expertní materiál na mnoho stran, projednaný s akademickou obcí. V zásadě se obáváme, aby věci typu celkového koncepčního posunu vysokých škol, které Bílá kniha navrhuje ve směru změn v řízení univerzit, neznamenal omezení autonomie a samosprávného principu vysokých škol jakožto významného výdobytku studentů v revoluci 89.

* Co vám vadí dále?

Připadá nám, že vůbec celý důraz Bílé knihy spočívá v řešení jen bakalářských a profesních oborů spíše v technických vědách nebo v těch, které mají bezprostřednější ekonomický dopad. Humanitní fakulty si skutečně připadají, a to oprávněně, pozapomenuty. Stejně jako tak významný a specifický obor, jakým je vzdělávání v lékařství.

* Může dokument vůbec něco změnit?

V zásadě situaci a způsob fungování spíše menších, regionálních nebo oborově zaměřených škol, ale co dobrého může přinést pro velkou a mezinárodně postavenou výzkumnou a mnohooborovou univerzitu, tak s tím si nevím rady.

* Proč se vysoké školy bojí o autonomii? Je to kvůli návrhu na zřízení Rady pro terciární vzdělávání, v níž by seděli zástupci podnikatelů či veřejné správy, kteří by mohli zasahovat do chodu škol?

Rada pro terciární vzdělávání je právě novinkou poslední verze Bílé knihy, takže ji těžko můžu okomentovat detailněji. Jde asi o paralelu se stávající vládou pro výzkum a vývoj, z níž jsem poněkud v rozpacích, protože v ní ani Akademie věd, ani Karlova univerzita nemají jediného zástupce. Přitom jde o dvě největší instituce v této zemi, téměř rovnocenné ve smyslu kvantitativního vědeckého výstupu. Jestliže by tedy nějaké podobné politicky jmenované těleso mělo řídit Univerzitu Karlovu, tak jde přece o velký ústup od samosprávného systému, kdy vědci a akademici sami řídí směr fungování univerzity.

* Co soudíte o posílení správních rad?

To je druhá věc. U výrazného posílení správních rad univerzit jakožto institucí sestávajících, jak v Bílé knize zaznívá, z lokálních politiků, představitelů velkých podniků a podobně, by záleželo, co se přesně rozumí zvýšením pravomocí těchto lidí. Obavy z tohoto principu i z konkrétní realizace jsou na místě.

* V dokumentu je do detailů rozpracováno pouze školné, jež by studenti hradili buď přímo, anebo odloženou formou. Jaký je váš názor na tyto platby?

Pořád si myslím, že odložená forma má celou řadu problémů. Dospěje-li vývoj u nás ke školnému, k němuž, zdá se, směřuje větší část Evropy, jednodušší, transparentnější a schůdnější by bylo mít platby přímé. A to za předpokladu, že bude skutečně ošetřeno, aby sociální dopady školného byly minimalizovány.

* Je školné motivační nástroj, což tvrdí ministr Liška?

Motivační efekt na studenty bude mít poměrně malý. My máme celou řadu anglicky mluvících studentů, za které platí školné přímou formou rodiče, nebo si ho hradí sami a nezdají se být nějak více motivováni. Jiná věc je motivační faktor pro školy. Pokud by vybíraly větší či menší školné, tak to pochopitelně nějaký motivační efekt mít bude.

* Umožnilo by studovat sociálně slabým, jak tvrdí nejen ministr školství, ale i premiér?

Co se té sociální spravedlnosti týče, tam s tím mám vážný problém, nerozumím tomu. Já jsem asi člověk s prostým selským rozumem.

* Jste osobně zastáncem nějakého finančního stimulu pro studenty?

V principu ano. Ale to je přesně jedna z věcí, která mi na Bílé knize vadí. Materiál, který si takto říká, měl spíše rozpracovat varianty školného a vzájemně je porovnat. Bílá kniha se na začátku rozhodla, že odložené školné je správná cesta, a dál jako by se o tom nevedla diskuse. Možných modelů je nejméně několik včetně žádné finanční spoluúčasti.

* Co soudíte o financování výzkumu a vývoje na vysokých školách, jež by se mělo řídit podle výsledků, kterými by byly patenty nebo vědecké publikace?

Zde nejde o vynález Bílé knihy, to je poměrně značně převzato ze současně probíhající přípravy reformy systému a financování vědy tak, jak se to projevuje v novele zákona o veřejné podpoře výzkumu, kterou projednává parlament. Tu jsme intenzivně připomínkovali. Nyní je v podobě, kdy v zásadě při dořešení několika drobností půjde o vykročení dobrým směrem. Jakkoli stále platí, že klíčovým elementem tohoto systému je nějaké hodnocení kvality výsledků mezi obory, což už je strašně těžká věc. Zase tu panuje obava, aby humanitní obory nedopadaly systémovou chybou špatně. Ale v principu si myslím, že tato reforma, která povede k tomu, že ti, kteří žádné výsledky neprodukují, nebudou dostávat žádnou veřejnou podporu na vědu, je dobrá změna.